עין משפט נר מצוה

י א מיי' פ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה יח:
יא ב מיי' פ"ו מהלכות קרבן פסח הלכה ה:
יב ג מיי' פ"ג מהלכות ביאת מקדש הל' י ופ"ז מהל' בית הבחירה הל' יח:

תורה אור השלם

א. וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ: ויקרא יב, ד

ב. וַיַּעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בְּבֵית יְהוָה לִפְנֵי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה: דה"ב כ, ה

גליון הש"ס

[גמ' אמר עולא אר"ל טמא שהכניס ידו לפנים לוקה. עי' תוס' שבועות דף יז ע"א ד"ה הלה עלמו וכו' ועי' לקמן דף לג ע"א תוס' ד"ה מעיל שנטמא וכו']: [שם אף ביאה במקצת. עיין לקמן דף לג ע"א תוס' ד"ה ומניחי: [שם במקצת שמה ביאה. עיין שבועות דף יז ע"א תוס' ד"ה הלה: [שם א"ל מטונף שאני מצורע הואיל והותר לצרעתו וכו'. עי' פסחים דף סו ע"א תוס' ד"ה הכתיב נמקן לנפקן]:

מוסף רש"י

מצורע. שטבל והעריב שמשו בשביעי, נכנס בשמיני למחנה לויה לשער נקנור שלא נתקדש בקדושת עזרה, כדכתיב בקרא (ויקרא יד) והעמיד הכהן המטהר את האיש המיטהר ואותם לפני ה' וגו', ובעזרה עצמה לא היה נכנס אלא מכניס ידיו לבהונות, לפי שאין מחוסר כפורים נכנס לה, כדאמרינן (יבמות ח:) טמא יהיה לרבות טבול יום, עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים שאם נכנסו למקדש חייבים כרת (פסחים צב.). שמיני שלו. שבאו יום הבאת קרבנותיו (יבמות ז:). וראה קרי. ונדחה ממחנה לויה (פסחים שם). להכי נקט קרי ולא טומאת שרץ ונבלה, דטמא שרץ ואפילו טמא מת נכנסין להר הבית כדמפרש באלו דברים (פסחים סז.) שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ושערי נקנור לא נתקדשו בקדושת עזרה כדאמרינן בהילך נולין (שם סה:) והרי הן כהר הבית ורשאי טמא מת ליכנס לשם, אבל בעל קרי משתלח חוץ לשני מחנות כזב (יבמות שם). וטבל. לקריו דלצרעתו טבל מאתמול: אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס. שטבול יום אחר דקרי אינו נכנס דכתיב (דברים כג) כי יהיה בך איש וגו' ויצא אל מחוץ למחנה (פסחים שם). דכל טבול יום הרי הוא בטומאה עדיין לתרומה ולקדשים ולמקדש: יבא עשה שיש בו כרת. דאם לא יכניס ידיו לבהונות לא יטהר לאכול פסחו לערב: וידחה עשה. דשילוחי מן המחנה: שאין בו כרת. שאין ענוש כרת אלא על ביאת עזרה, וזה לא יכנס לעזרה אלא לשערי נקנור שלא נתקדשו, ויכניס ידיו לבהונות ויטהר מצרעתו וישלח פסחו לעזרה לשחוט, ולערב יעריב שמשו ויטהר מקריו (יבמות ז:). ורבי יוחנן אמר. עשה שאין בו כרת דקאמר תנא דברייתא לאו דוקא: אפילו עשה אין בו. עשה שאין בו כרת דקאמר תנא דברייתא, לאו דוקא, דאפילו עשה אין בו בטבול יום במחנה לויה אלא דרבנן, וקרא דכאת שהשמש במחנה שכינה קאמר (פסחים שם). ויעמד יהושפט. אותו היום נטמאו ישראל בטומאה שבידיהם, בדברי הימים (יבמות ז.). חצר החדשה. הר הבית, וקרי לה חדשה מפני חידוש שחידשו והוסיפו על קדושתו בו ביום ואמרו טבול יום לא יכנס לה, והכי גמיר ר' יוחנן מרביה דדבר זה (חידוש) [חידשו] וגבי פסח לא העמידו דבריהם לאיסור דבעל קרי מלכות אלא התירוהו ליכנס ולטהר שלא ידחה מפסח (פסחים שם): אידי ואידי עשה כו'. דקיימא לן במנחות בהקומץ רבה (כו:) מחוסר כפורים שנכנס למקדש ענוש כרת, ואע"ג טבול יום ושאר כל הטמאים (יבמות שם): מטונף. המעונף (חולין קלג.) הואיל והותר לצרעתו. הואיל והותרה לו אותה ביאת מקדש לצרעתו אע"פ שענוש כרת מפני מחוסר כפורים ימעיטו הכתוב דכתיב לפני ה', הותרה לו אף לקריו (פסחים שם ובש"ס יבמות שם). אלמא הואיל ואשתרי חד איסורא אשתרי נמי אידך דהוי גביה (יבמות שם):

גמרא

סמיכה נמי כתיב לפני ה' אפשר דמעייל ידיה וסמיך שחיטה נמי אפשר דעביד סכין ארוכה ושחיט הא מני שמעון התימני היא דתניא ושחט את בן הבקר לפני ה' [א] (א)ולא השוחט לפני ה' שמעון התימני אומר מנין שיהיו ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט ת"ל ושחט את בן הבקר לפני ה' שוחט [ב] את בן הבקר יהא לפני ה' ° אמר עולא אמר ריש לקיש [א]טמא שהכניס ידו לפנים לוקה שנאמר [ב]בכל קדש לא תגע [ג] וגו' מקיש ביאה לנגיעה מה [ד] נגיעה במקצת שמה נגיעה ° אף [ג]ביאה ° במקצת שמה ביאה איתיביה רב הושעיא לעולא [ד][ה]מצורע שחל שמיני שלו להיות בערב הפסח וראה קרי בו ביום וטבל אמרו חכמים אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס זה נכנס מוטב יבוא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת [ו]ורבי יוחנן אמר [ה] דבר תורה אפי' עשה אין בו שנאמר [ב] ויעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלם בבית ה' לפני החצר החדשה מאי חצר החדשה [ו] אמר ר' יוחנן [ז]שחידשו בה דברים (הרבה) ואמרו [יא][ח]טבול יום אל יכנס למחנה לויה ואי אמרת ביאה במקצת שמה ביאה היכי מעייל ידיה (א) בבהונות אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא א"ל ° מטונף [ט] שאני מצורע הואיל והותר לצרעתו הותר לקיריו אמר רב יוסף קסבר עולא רובן זבים ונעשו טמאי מתים הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן אמר ליה אביי מי דמי טומאה אישתראי זיבה לא אישתראי (ב) אמר ליה דלמא הכי קאמר מר רובן טמאי מתים ונעשו זבים הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן אמר ליה אין (ג) ואכתי לא דמי מצורע היתירא הוא הואיל ואישתרי אישתרי טומאה דחויה היא להא אידחאי להא לא אידחאי אמר ליה רבא אדרבה איפכא מסתברא מצורע היתירא הוא להא אישתראי ולהא לא אישתראי טומאה דחויה הוא מה לי חד דחויא מה לי שתי דחיות

רש"י

ושחט את בן הבקר לפני ה' וכיון דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה [ה] אין סמיכה מבחוץ ושחיטה מבפנים אלא אף הסמיכה בפנים ואין טמא נכנס לעזרה: ואין השוחט לפני ה'. שאם רצה עומד חוץ לעזרה ושוחט בסכין ארוכה: לפנים מן הנשחט. לפנים מן הבהמה: ה"ג שוחט את בן הבקר יהיה לפני ה': [יו]מה נגיעה. סתם במקצת היא: שחל שמיני שלו. והיה לו היום ליכנס להר הבית לחלל שער נקנור שלא נתקדש [ס] להכניס ידיו לבהונות: וראה קרי. ובעל קרי אין נכנס להר הבית כדאמרי' באלו דברים (פסחים דף סז:) זב וכל זב לרבות בעל קרי שמשתלח חוץ לשתי מחנות כדאמרינן התם: אע"פ שאין טבול יום אחר. של טומאת קרי נכנס להר הבית דקסבר [י] טבול יום דזב כזב דמי [ח]: זה נכנס. ומכניס ידיו לעזרה ליתן מדם האשם ומלוג השמן על בהונותיו כדי שיטהר לאכול פסחו לערב והוא ישלחנו לעזרה היום לשחוט ולזרוק עליו אבל הוא לא יכנס לעזרה (ושוחט בסכין ארוכה) [כ] דטבול יום שנכנס לעזרה בכרת כדאמרי' בהקומץ רבה (מנחות כו:): מוטב יבוא עשה. של פסח שיש בו כרת: וידחה עשה. דשילוח טמאים מהר הבית שאין בו כרת שאין ענוש כרת אלא מחומת העזרה ולפנים: אפי' עשה אין בו. בהר הבית לגבי טבול יום דקסבר טבול יום דזב לאו כזב דמי [ל]: בבית [י] החצר החדשה [יא]. הר הבית שחידשו בה בהלכותיה: אידי ואידי עשה של כרת. טבול יום לגבי עזרה בכרת הוא והא קא מעייל [יב] לעזרה שהרי אי אפשר להוציא דם האשם לחלל השער דמיפסל ביוצא: מטונף. ממשלך שבאתה [יג] עלי להכביד אכביד עליך. ממצורע השיבות שגזירת הכתוב היא אלא שהותרה לו ביאה במקצת שהרי מחוסר כיפורים הוא והוא מכניס ידיו לבהונות: הואיל והותרה. ביאה מקצת [יד] לצרעתו: הותרה. אף לטבול יום של קרי שלו: אמר רב יוסף. שמע מינה מדעולא דאמר הואיל ואישתרי להא אישתרי להא: רובן. של ציבור זבין בפסח ולא נדחית טומאת זיבה אצלן [י] ונעשו טמאי מתים בו ביום הואיל והותרו לטומאת המת שנדחה אצלן הותרו לזיבתן [טו]: טומאה אישתראי. שבאה אחרונה זיבה ראשונה עומדת במקומה ולא דמי למצורע דהתם איכא למימר מיגו דקמייתא לא הוי אסירא ליה בתרייתא לא חמירא לך מקמייתא שהרי טמא היה ומותר אבל הכא כי הוה זיבה גרידתא הוו אסירי השתא דאיתוספא טומאה עלייהו אישתרו [טז] להו: הואיל והותרו לטומאתן. הקודמת אינן נאסרין מחמת האחרונה שהרי אף הראשונה טומאה של כרת היתה והיו מותרים היום: היתירא הוא [יז]. בהיתר גמור גורה [יח] עליו תורה ביאה במקצת:
טומאה

תוספות

ורבי יוחנן אמר דבר תורה אפי' עשה אין בו. לפרושי ברייתא קאתי ולאו לאיפלוגי דר' יוחנן לאו תנא הוא כדמוכח בפ"ק דכתובות (דף ח.) גבי מתנים מן המנין ומשני [יט] רב תנא ופליג ולר' יוחנן לא משני הכי תדע דאי דאורייתא אם כן היה לנו לאסור מפתח הר הבית שכל זה מחנה לויה כדאיתא בסוף מכילתין (דף קטז:) ובהדיא תנן במס' כלים (פ"א מ"ח) עזרת נשים מקודשת הימנו שאין טבול יום נכנס לשם אבל בהר הבית ובחיל מותר ותני נמי בתמיד (דף כו.) דבא וישב לו אצל אחיו הכהנים ומיהו מתוך פירכות הללו מיתרצא פירכא קמייתא דאע"ג דר' יוחנן לאו תנא הוא דלמא סבר לה כמתני' דתמיד וכלים [כ] ולמאי דפירש בקונט' טעמא דברייתא דאין טבול יום של טומאת קרי נכנס להר הבית משום דקסבר טבול יום דזב כזב דמי ואמרינן פ' אלו דברים (פסחים סז:) זב וכל זב לרבות בעל קרי ור' יוחנן דאמר אפילו עשה אין בו משום דקסבר טבול יום דזב לאו כזב דמי אתי שפיר דפלוגתא דתנאי היא [כא] ואיכא למ"ד טבול יום דזב לאו כזב דמי ומיהו קשה דאי קסבר האי תנא טבול יום דזב כזב דמי אם כן איכא לאו דלא יטמאו את מחניהם ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה ועוד קשה מדאמרינן פרק ג' מינין (נזיר דף מה.) טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כיפורים ואי טבול יום אסור למחנה [כב] לויה למה לי קרא לרבות במחנה שכינה ומיהו מצי למימר משום [כג] כרת איצטריך דאיירי ביה קרא שאין ענוש כרת אלא מחומת העזרה ולפנים ועוד קשה דאי טעמא דרבי יוחנן משום דקסבר דטבול יום דזב לאו כזב דמי והא רבה אית ליה הכי דרבי יוחנן בפסחים פרק האשה (דף צב.) ושמעינן ליה לרבה בכריתות פרק שני (דף י.) דמחוסר כיפורים דזב כזב דמי [כד] אלא [כה] ודאי הא דאמר דטבול יום דזב כזב דמי לאו לענין ביאת מקדש קאמר אלא לענין פסח הבא בטומאה לא [כו] יאכלו ממנו זבים וזבות כדפי' לעיל בריש פרק שני (דף יז:) בשם ה"ר חיים ומיהו סוגיא דנזיר (דף מה.) קשה למה שפי' דטבול יום שרי במחנה לויה דמשמע התם דאפי' נאמר דטבול יום דזב לאו כזב דמי אסור ליכנס למחנה לויה דקאמר התם מה אהל מועד מחוסר כיפורים לא עייל אף התם נמי במחנה לויה מחוסר כיפורים לא עייל ומקרא דריש התם דקתני התם בברייתא ובא לפני ה' אל פתח אהל מועד לשער נקנור אימתי הוא בא בזמן שטבל ועשה הערב שמש ונראה דדווקא בטבול יום דזב שלש [כז] ראיות שהוא טבול יום ומחוסר כיפורים דאיכא תרתי קאסר במחנה לויה וכי מסיק התם אלא אמר אביי טבול יום דזב לאו כזב דמי ואפי' הכי כיון דמחוסר כיפורים לא עייל כלומר דאיכא תרתי ולאו מלשון [כח] זבת דריש דאם כן גבי נזיר דכתיב יביא שתי תורים וגו' הוה לן למידרש הכי כדאמר התם אבל טבול יום דזב בעל שתי ראיות ודבעל קרי שרי דלאו מחוסר כפרה והא דאמר הכא כשראה קרי בו ביום וטבל דנכנס אע"פ שהוא טבול יום וגם מחוסר כיפורים אין אלו שני הדברים על טומאה אחת אלא טבול יום משום קרי [כט] ומחוסר כפרה משום צרעתו ולפי' הקונטרס ניחא דנקט בברייתא וראה קרי ולא טמא שרץ ונבילה דטמא שרץ ואפילו טמא מת נכנסין להר הבית כדדרשינן בפסחים פ' אלו דברים (דף סז.) ובסוטה פרק היה נוטל (דף כ:) ויקח משה את עצמות יוסף עמו במחיצתו אבל לפי מה שפירשתי דרבי יוחנן לא פליג אברייתא [ל] ולא אסור אלא מדרבנן כולהו טמאים נמי אסירי כדתנן בפ"ק דכלים (מ"ח) החיל מקודש הימנו שאין עובדי כוכבים וטמאי מתים נכנסין לשם וכל שכן בעזרת נשים כדתני התם שאין טבול יום נכנס לשם וכולהו [לא] טבול יום אפילו דטמאי מת דשרץ ונבילה [מיירי] דאיירי ביה לעיל ונראה לפרש דלרבותא נקט וראה קרי דאף על גב דמשתלח חוץ לשתי מחנות התירו לו משום פסח: **שחידשו** בה דברים ואמרו טבול יום אל יכנס למחנה לויה. וא"ת מנלן שחידשו מטבול יום אימא שחידשו ממת עצמו או מטמא מת ויש לומר דמשמע דלא חידשו אלא על חצר וחצר היינו עזרת נשים כדמוכח ביחזקאל (פרק מ) ואילו מת וטמא מת מליגו דלאסורין אפילו בחיל [לב]: **א"ל** מטונף. פירוש ממשלך שבאת להכביד עלי אכביד עליך דאדרבה משם סייעתא לדברי [לג] דשאני מצורע וכו' מדנקט וראה קרי בו ביום משמע דווקא בו ביום דילא בשעת היתר דצרעת ואיכא למימר מתוך שהותר לצרעתו הותר לקיריו אבל [לד] מאתמול לא ואי ביאה במקצת לא שמה ביאה אפי' מאתמול נמי והשתא אתי שפיר הא דאמר בפ"ק דיבמות (דף ח.) מי לא מודה עולא שאם ראה קרי בליל (שלישי) [שמיני] שאינו מכניס ידיו [לה] שלא יצא בשעה שהיא ראויה להביא קרבן מנא ליה דמודה עולא אלא מדנקט בו ביום דייק [לו] דטעמא דעולא משום דהואיל והותר לצרעתו הותר לקיריו ובענין זה יש לפרש מטונף דפ' הזרוע והלחיים (חולין דף קלג.) דקאמר התם עולא יהיב מתנתא לכהנתא אלמא דקסבר עולא כהן ואפילו כהנת [לז] והכתיב וכל מנחת כהן כליל תהיה ואמר ליה רבי מטונף אהרן ובניו כתובים בפרשה כלומר משם אכביד עליך

מסורת הש"ס

א) ת"כ ויקרא נדבה פרשה ד ה"ג, ב) [יומא לא.], ג) פסחים לג. יבמות ז:, ד) פסחים ויבמות שם ע"ש הוריות ה: ע"ש, ה) עיין ירוש' עירובין פ"ה ה"א, ו) כלים פ"א מ"ח, ז) [ר"ה כד. חולין קלג.], ח) עיין לקמן לג., ט) פסחים סה:, י) נזיר מה:, כ) פסחים סו., ל) כלים שם:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ידיה לבהונות: (ב) שם זיבה לא איסתראי דלמא כצ"ל ותיבות אמר ליה נמחק: (ג) שם אמר ליה אין אמר ליה ואכתי:

שינויי נוסחאות

א] יש להוסיף בן הבקר לפני ה' (ש"מ): ב] כ"מ שיהא שוחט ובן הבקר לפני ה' (ש"מ): ג] תגע ואל המקדש לא תבא וגו' (ש"מ): ד] כצ"ל מה נגיעה במקצת אף ביאה במקצת איתיביה כו', והשאר נמחק: ה] בפסחים וביבמות הגירסא ואמר רבי יוחנן. (ועי' תוס'): ו] תיבות אמר רבי יוחנן נמחקות (ש"מ וכתה"י), וכבדפ"י ליתא אמר רבי, וכ"ה גיר' התורי"ד בנזיר מ"ה א' וכ"ג הגר"ש ביבמות ז ע"ב [ולגי' זו א"ל דהוי פלוגתא דתנאי, עי' תוס']: ז] בכל ספרי הגירסא סתם נגיעה במקצת היא. ובספ"ד ותכ"ד שחל וכו': ח] גליון והוא הדין לטבול יום דקרי (ש"מ): ט] בש"מ ובכ"י מ"ג, ועי' לק"ק במקום גיר' הספרים: י] צ"ל לפני החצר (גליון): יא] תיבת החדשה ליתא בכ"י. ולפ"ז גר' דאחר תיבות הר הבית הס"ד ותה"ד שחידשו בה. בהלכותיה: יב] מעייל ידיה לעזרה כצ"ל (ש"מ): יג] שבאת להכביד עלי. כצ"ל (ש"מ, כתה"י): יד] במקצת (ש"מ): טו] צ"ל אף לזיבתן (ש"מ): טז] כד"ו אישתרו [ופירושו כל' תמיה], ובגליון תיקן דצ"ל לא אישתרו: יז] ד"ו ג' הוא: יח] צ"ל התירה (ש"מ), וצ"ל התירה לו (דק"ס): יט] צ"ל דמשני (ב"ש): כ] בש"מ נוסף אבל דוחק הוא לומר דפליגא הך ברייתא אמתניתין דתמיד וכלים: כא] בש"מ נוסף וקיימא לן בכ"ד לאו כזב דמי ותיבת לאו דלהלן נמחק (ש"מ): כב] צ"ל במחנה (ש"מ): כג] צ"ל דמשום (ש"מ): כד] בש"מ נוסף וב"ש טבול יום: כה] תיבת אלא נמחק וצ"ל ודאי הא דאמר מחוסר כיפורים דזב כזב דמי כו' (ברכות דאש עודס ונזיר מה ע"א לתודה ואי' ושעיב): כו] צ"ל דלא (ב"ש, צ"ק): כז] צ"ל בעל שלש (ש"מ, צ"ק): כח] מלשון ובא דריש כצ"ל (ש"מ יעב"ץ) וכלה"ק מקיים הגירסא שלפנינו ע"ש: כט] קריו (ב"ש צ"ק): ל] פ"ה אברייתא אלא קמפרש אליבא דברייתא דאפילו עשה אין בו ומדרבנן מיירי כולהו וכו' (ש"מ): לא] ובכולהו טבולי יום קאמר אפילו (ש"מ) וגיר' לק"ק וכולהו טמאים איירי אפילו דטמאי מת ושרץ: לב] לדברי דביאה במקצת שמה ביאה דדוקא משום דהואיל דהותר לצרעתו הותר לקיריו. וא"ת מנא ליה האי דיוקא וי"ל מדקתני וראה קרי וכו' כצ"ל (ש"מ), ובכ"מ ד' ולכא מסיים לשון מהרש"א. אמנם בכתי' ליתא כיום וכן: לג] אבל בלילה או מאתמול כצ"ל (ש"מ): לד] ידיו לבהונות (ש"מ): לה] דייק עולא דטעמא משום כצ"ל (ש"מ): לו] כהנת איתיביה רבה לעולא מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת ואי אמרת כהן ואפילו כהנת והכתוב כו' (גמ' חולין שם): לז] נלצ"ל אלמא טבו"י דבעל קרי לאו כבעל קרי דמי דאי כבעל קרי כו'. או לנלך לגרוס אלמא טבו"י דזב לאו כזב דמי דאי כזב דמי כו'. וכמפסים כסב"ד משום דלאו כזב דמי. וצ"ע:

שיטה מקובצת

מוטב יבא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones